

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrto leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin. ::

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru. ::

Vsebina: Ureditev posojilnih zadev. Sladkorne cene. Vestnik Zadružne zveze. Zadružni pregled. Gospodarski pregled. Razne objave. Občni zbori. Bilance.

Ureditev posojilnih zadev.

Vsa posojila, nastala pred 1. avgustom 1914, so podvržena moratoriju, ki se pa po zadnji moratorijski odredbi konča z 31. avgustom 1915. Mnogi ljudje so izpolnjevali svoje plačilne obveznosti brez ozira na moratorij, če so jim to dovoljevale razmere. Toda bilo je tudi takih, ki so uživali ugodnosti moratorija, ne da bi jih silila k temu nujna potreba.

Kakor hitro si bo dolžnik v svesti, da more upnik proti njemu sodno postopati, se bo gotovo potrudil, da bo v redu izpolnjeval svoje obveznosti. Kdor ne bo mogel plačati, bo vsaj prosil, da se počaka s terjanjem. Kmečke posojilnice morejo sedaj pričeti z urejevanjem posojilnih zadev. Zato je umestno, takoj razposlati dolžnikom opomine.

Načelstva posojilnic bodo vedele najbolje kje je dan razlog, da se počaka, in gotovo ne bodo silile na plačilo pri dolžniku, ki je bil po vojski preveč prizadet. Toda opozoritev naj bi se poslala dolžnikom povsod. Naj ti, kateri ne morejo plačati, oziroma njihovičasni zastopniki sami potem prosijo za podaljšanje. Prolongacije se morejo sedaj izvesti vsaj tam, kjer vsled vojske niso nastale nepremagljive ovire. Prepustiti pa moramo upravam posojilnic, da se ravnajo po svojih razmerah;

hoteli smo le opozoriti, da je absolutno varstvo dolžnikov po novih odredbah moratorija odpravljeno in da jih je sedaj mogoče terjati za plačilo. Na kmetih so pridelke in živino prodajali prav ugodno in zato je mnogo takih, ki lahko plačajo dolg ali vsaj del dolga.

Po tem naj se ravnajo posojilnice in se potrudijo, da pridejo do razposojenega denarja. V bližnji bodočnosti se bo denarja potrebovalo veliko!

Posojilnica naj pri slabih posojilih zahteva plačilo ali vsaj delno odplačilo ali, če niti to ne gre, vsaj pravilno podaljšanje zadolžnice. Seveda je vprašanje, če se da prolongacija v obče izvesti in če je to neobhodno potrebno za varnost terjatve. Upoštevati je treba, da dolžnik in porok jamčita za ves dolg do popolnega povračila, ne samo do dne zapadlosti. Prolongacija se izvede deloma iz pristojbinskih ozirov, deloma zato, da bi porok potrdil, da ve, da dolg ni plačan.

Če se posojilo ne podaljša, je mogoče zahtevati plačilo od poroka na podlagi prvotne zadolžnice. Ta bi mogel le ugovarjati, da je bil dolžnik ob času plačljivosti še dober in da se je šele pozneje poslabšal tako, da ne more sam plačati. Moral pa bi vendar dokazati, da je bil oškodovan vsled brezbriznosti po-

sojilnice, češ da si je po pravici domneval, da je bil dolg že poravnan, ker ni bil pozvan prolongaciji zadolžnice. Najbolje pa je, postopati tako-le: kjer sta dolžnik in porok doma, podaljša se posojilo tako kakor drugače. Če biva dolžnik na bojišču, dočim je porok doma, naj se o plačilu dolga opomni dolžnikov zastopnik, t. j. žena, sin itd., skratka tisti ki upravlja njegove zadeve.

Ako načelstvo zazna, da dolžnikov zastopnik ne more plačati, more ali samo posojilo podaljšati v sporazumu s porokom ali poroki ali pa more pustiti zadolžnico nepodaljšano, pri čemer pa naj poroke obvesti, da dolg še ni poravnan. To obvestilo naj se napravi tako, da bi se dalo v slučaju potrebe dokazati, najboljše s potrdilom poroka, da je obvestilo prejel.

Včasih se ponudi dolžnikova žena, da bi prevzela dolg. Proti takemu prenosu bi ne bilo nič ugovarjati, ako bi žena pristopila k posojilnici kot članica in ako bi se ne zmanjšala sigurnost posojila. Prevzetje dolga po ženi pa ni smatrati potrebnim; tam, kjer bi se pojavila kaka bojazen, zadostuje, če pristopi kot porok. Na noben način pa ne gre, da bi žena prevzela dolg, ako je ali sama malo imovita ali pa nudi slabše nove poroke nego so bili ti, ki so podpisani na moževi zadolžnici. Zaradi tega, ker je dolžnik odsoten, v obče posojilo še ni vedno v nevarnosti. Ali se dolžnik vrne in plača, ali pa se ne vrne in se o njegovi zapuščini uvede zapuščinska obravnava, h kateri se posojilo priglasí. Če ni torej kakega posebnega razloga, ni treba posojila prenesti in zadostuje, ako hočemo še ženo pritegniti k poroštvu, da podpiše zadolžnico kot porok in plačnik. Na zadolžnico se v takem slučaju napiše: „Jaz podpisana L. L., žena dolžnikova, se zavezujem s podpisom te zadolžnice za slučaj, da bi dolžnik popolnoma ali delno ne izpolnil svojih v tej zadolžnici prevzetih obveznosti, kot porokinja in plačnica skupno in nerazdelno za izpolnitev teh obveznosti“. Pod to klavzulo se žena podpiše in se pristavi tudi datum izgotovitve.

Ako bivata dolžnik in porok, oziroma več porokov na bojišču, se zadolžnica ne bo dala podaljšati. Postopa se potem tako, kakor v prejšnjem primeru. Dolžnikovi zastopniki se opomnijo in če ne morejo plačati, pusti se vsa stvar v miru. Če naj se obvesti o tem porok na bojišču, o tem ima odločevati načelstvo primerno razmeram. Obvestilo ni absolutno potrebno, napravi se prav za prav le iz previdnosti, da bi porok ne mogel pozneje nič ugovarjati. Vendar pa je tako obvestilo umestno napraviti pri slabših posojilih. Ako je dolžnik doma, porok ali poroki pa bivajo na bojišču, se splošno posojilo ne bo podaljšalo in porokom se po možnosti sporoči, da dolg še ni poravnan. Ako bi dolžnik dobil nove poroke, enako dobre, se morejo sprejeti, nikoli pa ne mesto le enega poroka, ker je za izpremembo jednege poroka treba, da pritrđi tudi ostali.

Ako vidimo, da biva na bojišču kedo od onih, ki so zavezani za posojilo, se lahko zadolžnica pusti nepodaljšana. S tem se tudi ne pregrešimo zoper pristojbinske predpise, ker je zadosti dokazano, da se prolongacija ni mogla izvesti. Priporoča se le — čeprav ni to neobhodno potrebno — javiti porokom, da se dolg ni poravnal. Utegnilo bi se tudi pripetiti, da bi porok z bojišča odpovedal svoje poroštvo. Dokler dolg ni plačan, je taka odpoved naravnost brez smisla in nima nobene veljave; smatrati jo moremo kvečjemu kot porokovo željo, da naj se zahteva plačilo dolga, kadar terjatev zapade. Ko bi posojilo zapadlo, bi se imelo terjati plačljivi znesek. Če je dolžnik doma, dá se stvar rešiti še dosti lahko. Ako ne more plačati, izstavi se nova zadolžnica z novimi poroki. Za slučaj, da bi dolžnika ne bilo doma in tudi njegov zastopnik ne more plačati, bilo bi treba dolg iztožiti. Toda sodišče bi ne dovolilo izvršbe. Tudi bi načelstvo nerado pristalo na tak korak proti odsotnemu dolžniku. Zato se bo odločilo za mirnejši pot. Pri tem bo postopalo v soglasju z drugim porokom, če se nahaja na licu mesta. Ako drugi porok ne zahteva, da bi se posojilo izterjalo ali bolje

zavarovalo, potem ni sploh treba storiti ničesar. Da le porok potrdi, da ve za ves dogodek. Mnogokrat bo zadostovalo, ako se podpiše še žena kot nadaljna porokinja.

Poroštvene obveze padlih porokov, kolikor se ne nadomestijo z drugim jamstvom, se prigrasijo k zapuščinski obravnavi. Zato je treba imeti natančen pregled poroštenih obveznostij posameznih oseb.

Isto velja za dolžnike v tekočem računu.

Da bo vsa stvar bolj razumljiva, naj služijo v pouk naslednji vzgledi:

1. Dolžnik je na bojišču padel in je došlo o tem uradno obvestilo. Tu je treba najpoprej uvaževati, če je posojilo z zapuščino zadosti krito. Če je, potem se prigrasi k zapuščinski obravnavi. Ako pa ni nade, da bi posojilnica prišla do popolnega plačila iz zapuščine, je najbolje obrniti se takoj do porokov in zahtevati od njih plačilo. To se more zgoditi tudi tedaj, če bi posojilnica dolga pri dolžniku še ne bila terjala, ker so poroki podpisani kot poroki in plačniki.

2. O dolžniku se nič ne ve, posojilo zapade, pa je dobro zajamčeno. Tu bi bilo priporočljivo počakati, dokler se ne zve, kje biva dolžnik. Če bi pa posojilo ne bilo dobro zavarovano, treba se je takoj prijeti porokov.

3. Dolžnik je v ujetništvu, varnost posojila je dvomljiva. V takem slučaju se je najbolje držati porokov. Če je pa posojilo sigurno, se počaka, dokler se dolžnik ne vrne iz ujetništva.

4. Dolžnik in en porok sta doma, drugi porok je v vojski, ali posojilnici je ležeče ravno na njegevem poroštvu, ker sta dolžnik in prvi porok slaba. Ako dolžnik ne najde drugačnega, enako dobrega poroka, potem je najbolj umestno, počakati, da se glavni porok vrne iz vojske. Ako bi padel, se mora njegova poroštvna obveznost takoj prigrasiti k zapuščini.

5. Oba poroka sta na bojišču, posojilo je zapadlo, slabi dolžnik je doma. Če ni druge zapreke, posojilo ni ogroženo, ker

jamčita poroka do popolnega plačila dolga. Ako si dolžnik ne more preskrbeti drugih, enako dobrih porokov, pusti se vsa zadeva na miru, dokler se ne vrneti. Ako bi kak porok padel, prigrasi se njegova obveznost k zapuščini.

6. Dolžnik in oba poroka sta v vojski, posojilo je zapadlo. V takem primeru naj počiva vsa zadeva, dokler se omenjene osebe ne povrnejo, treba pa je vedno paziti, če morda kdo od njih pade, ker je treba potem posojilo, oziroma poroštvo prigrasiti k zapuščini.

7. Dolžnik je padel. Posojilnična uprava se mora odločiti, ali bo dovolila prenos dolga na dediče ali pa bo zahtevala plačilo bodisi iz zapuščine, bodisi od porokov. V slučaju, da se dediču, (ženi, sinu, bratu itd.) pusti posojilo še naprej, mora biti sprejet v članstvo. Ako je nedoleten, zastopa ga varuh z dovoljenjem varuške sodnije.

Sladkorne cene.

Med živili in potrebščinami vsakdanjega življenja, ki so dandanes nenadomestljiva v vsakem gospodinjstvu, zavzema važno mesto tudi sladkor. Nemčija in Avstrija ga imata preobilo in spadata obe med države, ki sladkor izvažajo. Z dnem, ko je bila napovedana vojska, je popolnoma izostal izvoz v sovražne države in deloma tudi v nevtralne. Po znamenem načelu, da se cene ravnaajo po ponudbah in povpraševanju po blagu, bi bilo pričakovati, da bo tekom vojske vsled zmanjšanega izvoza doma mnogo sladkorja na ponudbo in da se bodo cene znižale, če ne, pa da se vsaj ne bodo zvišale. Toda to se ni zgodilo.

Neposredno po izbruhu vojske je vlada sladkornim tovarnam dovolila državen kredit v znesku 16 milijonov kron kot posojilo na sladkor, ki je bil v zalogah, oziroma se je imel še izdelati.

S tem se je mislilo najprej doseči, da se podela lanski pridelek sladkorne pese, da bi se kmetovalci in sladkorni tovarnarji obva-

rovali škode. Ta kredit, ki ga je bila vlada dovolila tovarnam potom vojne posojilnice, je dejansko omogočil, podelati vso lani pridelano sladkorno peso in vzdržati njihove obrate. Tudi se je s tem doseglo, da tovarnam ni bilo treba svojih prevelikih zalog sladkorja spraviti na enkrat na trg, ki jim je bil na razpolago le v Avstriji in na Ogrskem. Kmetje so tovarnam oddali peso še po cenah, kakor so bile dogovorjene lanske spomladi. Tudi drugi producerski stroški, ki pridejo v poštev pri izdelovanju surovega sladkorja in pri čiščenju, se v jeseni l. 1914 niso bili bistveno zvišali.

S temi vladnimi odredbami se je najpoprej doseglo, da cene sladkorju niso padle. Najmanj, kar se je dalo pričakovati, je bilo to, da se cene med vojsko vsaj ne bodo zvišale. Toda konsumenti so bili kmalu zelo razočarani. Meseca maja 1914 se je plačeval sladkor po 75·68 K, sladkor v kockah pa po 79·18 K, ob izbruhu vojske 76·43 K, ozir. 79·90 K. Že meseca oktobra 1914 pa so cene poskočile za 1·20 K pri 100 kg. Koncem decembra se je cena zopet zvišala za 1 K in dne 9. januarja 1915 so cene znova privili. To neprestano podraževanje je že takrat vzbudilo veliko nevoljo.

Po statistiki društva za sladkorno industrijo se je v kampanji 1914/15 izdelalo okoli 16 milijonov meterskih stotov sladkorja. Doma se ga porabi okoli 4,200.000 do 4,600.000 stotov. V tekoči sezoni so ga izvozili okoli 2,186.000 stotov napram 7,528.000 stotov v enakem času prejšnjega leta. Vidne zaloge v sladkornih tovarnah so znašale letos koncem maja 9,902.000 stotov napram 6,582.000 stotov v enakem času prejšnjega leta.

V očigled tem velikim zalogam je v mesecih marcu, aprilu in maju letošnjega leta vzbudilo tem večje začudenje, ko je začelo sladkorja čimdalje bolj primanjkovati. Male trgovine in konsumna društva niso mogla na noben način dobiti kako večjo množino. Na razna vprašanja, zakaj se jim ne pošlje kupljeni sladkor, so velike trgovske firme odgo-

varjale, da primanjkuje po železnicah vagonov in da vsled tega tovarne ne morejo sladkorja pravočasno odposlati. V maju se je pomanjkanje sladkorja občutilo že splošno.

Dne 2. junija se je pri vladi vršila posebna enketa o sladkornem vprašanju. Ob tej priliki so zastopniki sladkornega kartela in sladkorne veletrgovine priporočali kot sredstvo, s katerim naj bi se odpomoglo pomanjkanju sladkorja, da se da za prevoz na razpolago več vagonov in da naj se takoj ali čimprej ugotove nove cene za novo kampanjo, deloma so že takrat zahtevali kar naravnost zvišanje cen. Višje cene so opravičevali s tem, da je poskočila cena surovemu sladkorju, dalje, da so se zvišali izdelovalni in prevozniki stroški in da je za velike zaloge sladkorja treba plačevati večjo pristojbino za shrambo v skladiščih.

Širšo javnost bo gotovo zanimalo zvedeti, če je to utemeljevanje opravičeno. Zanimiv je v tem oziru razvoj sladkornih cen od leta 1902 naprej. Po podatkih c. kr. statistične komisije je naraščala cena surovemu sladkorju po povprečnem notiranju dunajske borze (tržaška pariteta) od 19·80 K leta 1902 skoraj stalno do 32·10 K v aprilu 1914. Po notiranju praške borze (tovorna pariteta Aš) je leta 1902 znašala cena surovega sladkorja le 18·28 kron in je poskočila na 25·50 kron v letu 1914.

V zadnjih treh desetletjih se v cenah surovega sladkorja zreali zgodovina in razvoj sladkornega kartela. Dokler kartela ni bilo, so bile cene primeroma nizke. Z dnem ustanovitve, oziroma vsakokratne obnovitve kartela so šle cene v tuzemstvu skoraj avtomatično kvišku. Kadarkoli se je pojavilo v kartelu kako nesoglasje ali kadar je bil kartel odpovedan, vselej so ob taki priliki cene padle. Posameznih slučajev (n. pr. haaška konvencija itd.) ne bomo navajali, zadostuje naj, če povemo, da je po soglasni sodbi vseh zastopnikov iz krogov konsumentov iskati vzrok za sedanje pomanjkanje sladkorja v okolnosti, da namerava kartel znova zvišati sladkorju cene.

Po skrbnem preiskovanju se je dognalo, da je v normalnih letih cena 22 do 23 kron surovemu sladkorju iz tovarne že taka, da prinaša tovarnarjem znaten dobiček. Sladkorne tovarne, ki so ustanovljene v obliki akcijskih družb in morajo torej javno polagati račune, so ob zgorenjih cenah izkazovale take poslovne prebitke, da so mogle razdeljevati 12—14 odstotno dividendo. Pri tem je pa še upoštevati, da se v njihovih bilancah nahajajo rezerve, ki so skrite in da je mnogo dobička skritega tudi v kmetijskih obratih, ki spadajo k tem tovarnam. Take cene torej ne pomenjajo propasti sladkornih tovarnarjev. Lanski pridelek pese so kmetje oddali tovarnam še deloma na podlagi pogodb, sklenjenih že spomladi. Nakupna cena pese v kampanji 1913/14 torej ni bila višja, kakor v prejšnjih letih. Tudi množina iz pese dobljenega sladkorja je bila splošno povoljna. Tovarne navajajo večje stroške za prevoz in za nabavo premoga ter večje plače delavcem. Toda pri najboljši volji se ti povišani produkcijski stroški ne morejo ceniti višje kakor za 4 do 5 odstotkov.

V ceni sladkorja izraženo znašajo izdatki za surovi produkt (pesa) z voznino vred približno 70 odstotkov, plače in mezde nastavlencev in delavcev nekaj nad 10·5 odstotka. K temu pridejo še izdatki za vreče, razsvetljavo, popravila in provizije 7·4 odstotke, obresti, diskonti in obratni stroški približno 9·5 odstotka. Ostanek odpade na davke in vzdrževalne stroške. Da bi povišane plače uradnikov in delavcev opravičevale povišanje sladkorja, se torej nikakor ne more trditi.

Dejstvo je, da je bilo v mesecu aprilu še toliko blaga v zalogi, da bi zadostovalo za vse prebivalstvo naše države še eno celo leto. To dejstvo samo spričuje dovolj brez nadaljnjega dokazovanja, da je zvišanje cen neutemeljeno. Avstrijske sladkorne tovarne stopijo v novo kampanjo z velikanskimi starimi zalogami, ki znašajo približno 5 do 6 milijonov metrskih stotov.

Zvišanje sladkornih cen od začetka tekočega leta samo za 4 krone je prineslo tovarnam za najmanj 8 do 10 milijonov večji dobiček. Nadaljno zvišanje za stare zaloge od 8 do 10 kron — kakor se zahteva — bi zagotovilo tovarnam nadaljni večji dobiček od 40 do 50 milijonov kron.

Avstrijska sladkorna industrija je uživala v zadnjih desetletjih takšno državno varstvo in pomoč, da se je razvila daleč preko potreb domačega prebivalstva. Stroške za ta razvoj so morali v mirnih časih nositi avstrijski konsumenti, ki so morali plačevati neznansko visoke cene. Zato pa je ob času sedanje splošne stiske tem manj opravičljivo, dražiti sladkor.

Po natančnih računih je cena 22 do 23 kron za surovi sladkor zelo dobičkanosna. Pri pogajanjih meseca februarja je vlada koncedirala, da se je surovemu sladkorju določila cena 25 kron, kar je gotovo več kot zadosti visoko, in je potem ta cena služila za podlago pri izračunanju cene za očiščeni sladkor. Izgovor, da so se povišale cene surovemu sladkorju, ne more veljati, pa naj se stroški presojujejo še tako ugodno. Upoštevati je treba, da od 52 sladkornih tovarn izdeluje več nego 90 odstotkov obenem surovi sladkor. Toda ne glede na to je podlaga za februarske cene surovega sladkorja neprimerno visoka. Pri prejšnji podlagi cen surovega sladkorja bi stal neobdavčeni očiščeni sladkor tovarnarja samega 32 do 34 kron za 100 kg.

Gotovo nihče ne odreka sladkorni industriji poštenega dobička, tudi med vojsko ne. Vsako zvišanje preko te meje pa je neopravičeno; konsumenti morajo že itak doprinašati najhujše žrtve.

Vestnik Zadružne zveze.

Tečaj za strojnike, ki ga je bila Zadružna zveza priredila v Št. Vidu nad Ljubljano, je trajal od 30. junija do vštetega 8. julija. Udeležencev je bilo 19, med njimi 2 iz Štajerskega, drugi so bili vsi iz Kranjskega. Na tečaju je poučeval strojni ključavničar gosp. Ant. Kremžar. Pouk je bil vse-

skozi praktičen. Udeležniki so stroje vzeli narazen, ogledali so si posamezne dele, jih očistili ter zopet sestavili. S tem so spoznali tudi najmanjše dele strojev po njihovi kakovosti, za kaj služijo, kakšni morajo biti in kako morajo biti pritrjeni, da je stroj dobro sestavljen in da pravilno in nemoteno deluje. To delo se je ponavljalo večkrat. Ko so bili stroji ponovno ločeni in zopet sestavljeni, vpregli so se motorji in spravili v tek. Na ta način so udeležniki spoznali vso sestavo kmetijskih strojev in motorjev, osobito kako jih je zaradi morebitne poprave vzeti narazen, kako jih je med delom urediti in odpraviti motenje motorja in kako je stroje redno in snažno vzdrževati in hraniti, da ne trpe škode.

Dne 8. julija je bila skušnja z mlatvijo ječmena, pri kateri se je videlo, da so se udeležniki res mnogo naučili. Po skušnji je zastopnik Zadrugne in Gospodarske zveze, gosp. župan Ant. Belec po primernem zaključnem nagovoru razdelil udeležnikom izpričevala in nekaj spisov iz kmetijske stroke. S tem je bil končan tečaj za kmetijske strojnike, kateri naj bi obrodil obilo uspeha.

Zadružni pregled.

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev se je vsled vojnih dogodkov preselila iz Gorice v Ljubljano, kjer uraduje v prostorih Zadrugne zveze. Tudi Gospodarska zveza za Istru v Puli premesti v kratkem svojo pisarno v Ljubljano.

Sestava bilanc. Po odredbi celokupnega ministrstva z dne 28. junija 1915 so trgovci, trgovske družbe, pridobitne in gospodarske zadruge in druga, javnemu polaganju računov podvržena podjetja, ki imajo svoj sedež v Galiciji, Bukovini, Dalmaciji, na Primorskem ali v okolišju okrožnih sodišč v Roveretu in Tridentu, do 31. decembra 1915 oproščene dolžnosti sestaviti računski zaključek (bilanco) za lansko leto. Trgovci in zgoraj označena podjetja (torej tudi zadruge), ki imajo svoj sedež v krajih, kateri so v bližini bojišča, morejo pri upravnih oblastih prositi, da se jim podaljša rok za sestavo bilance do 31. decembra 1915; za banke in druge kreditne zavode daje tako dovoljenje finančno ministrstvo, za trgovce in drugačna podjetja pa trgovinsko ministrstvo.

Za sklepanje o računskem zaključku po poklicanih organih (občnih zborih) je akcijskim družbam, družbam z omejeno zavezo, pridobitnim in gospodarskim zadrugam in drugim, javnemu pola-

ganju računov podvrženim podjetjem dovoljen rok do 31. decembra 1915. Označenim podjetjem more na posebno prošnjo dovoliti ministrstvo notranjih zadev, da se jim ni treba držati predpisov pravil o načinu sklicanja, o kraju in času zborovanja in sklepanju njihovih organov (občnih zborov), o obliki njihovih objav in podobno, kolikor se zaradi vojske ni mogoče ravnati po teh predpisih.

Gospodarski pregled.

Uradni razglas o moki. Besedilo z ministrskima ukazoma z dne 2. aprila 1915. l., drž. zak. št. 92, in z dne 9. junija 1915. l., drž. zak. št. 155, izpopolnjenega in izpremenjenega

u k a z a

trgovinskega ministra v sporazumu z ministroma za poljedelstvo in notranje stvari z dne 28. novembra 1914. l., drž. št. 374, o izdelovanju moke in nje spravljanja v promet.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914, drž. zak. št. 274, se za čas, dokler trajajo izredne razmere, ki jih je povzročilo vojno stanje ukazuje tako:

§ 1.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

V mlinih, ki izdelujejo različne vrste moke, je preleteti pšenico za izdelovanje moke, določene za užitek ljudem, do največ 80 odstotkov; iz tega doneska se smejo izdelovati samo nastopne tri vrste moke;

1. Pšeno (zdrob) in fina moka za peko do 15 odstotkov doneska največ v kakovosti sedaj običajne takozvane moke št. 0;

2. moka za kuho do nadaljnih 15 odstotkov doneska največ;

3. krušna moka iz ostale količine izdelanega mlinskega izdelka.

Mlini, ki izdelujejo iz pšenice samo eno vrsto moke (enotno moko), naj premeljejo pšenico do 85 odstotkov.

§ 2.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

Iz rži je izdelovati samo enotno moko; za proizvodnjo te moke je premlevati rž do 82 odstotkov.

§ 3.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

Pšenična moka za kuho (§ 1., točka 2.) se sme spravljati v promet samo v zmesi, ki ima 70 odstotkov pšenične in 30 odstotkov ječmenove moke.

Ministrski ukaz z dne 9. junija 1915. l., drž. zak. 155;

§ 3., odstavek 2., § 4., § 5. so razveljavljeni.

§ 6.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914 l., drž. zak. št. 324:

Za proizvodnjo ječmenove moke je preleteti ječmen do največ 70 odstotkov.

Ministrski ukaz z dne 9. junija 1915. l., drž. zak. št. 155:

Za proizvodnjo koruznega zdroba in koruzne moke se sme porabljati samo naravno suha ali umetno posušena koruza; koruzo je do 82 odstotkov preleteti; pri tem naj odpade na zdrob največ 8 odstotkov teže sirovega izdelka.

Politično deželno oblastvo more v posebno ozira vrednih primerih dovoliti, da se proizvaja koruzni zdrob tudi v drugi izmeri odstotkov.

§ 7.

Ministrski ukaz z dne 9. junija 1915. l., drž. zak. št. 155:

V § 3. omenjeno zmes moke je načeloma opraviti že v mlinih; pri tem pa ni razločka, ali se meša tako, da se zmeljejo mešane žitne vrste ali da se mehaniško zmešajo ločene zmlate vrste moke.

Politično deželno oblastvo more posameznim mlinom, ki iz obratno ali prodajnotehniških razlogov ali radi pomanjkanja ječmena niso v stanu sami mešati moko, na njihovo prošnjo izjemoma dovoliti proti preklicu, da smejo pšenično kuharsko moko oddajati nemešano drugim mlinom, obrtniškim podelovalcem ali prodajalcem na drobno.

Ako se je mlinu podelilo tako dovoljenje, smejo drugi mlini ali prodajalec na dobro pšenično kuharsko moko spravljati v promet samo v zmesi, omenjeni v § 3., in obrtniški prodajalec jo smejo porabljati samo po veljavnih posebnih predpisih.

§ 7. a.

Ministrski ukaz z dne 9. junija 1915. drž. zak. št. 155:

Pričetek veljavnosti 10. junija 1915, zaloge nemešanih mok, kar jih je ta dan, se morajo do vštetja 20. junija 1915 prodajati smiselno uporabljajoč predpise § 7. a.

Pšenična moka za peko, pšenična krušna moka, pšenična enotna moka in ržena moka se sme spravljati v promet samo nemešana.

Pšenična krušna moka, pšenična enotna moka in ržena moka se sme oddajati obrtniškim podelovalcem in konsumentom samo takrat, kadar odjemalec hkratu nabavi isto množino koruzne moke. Na mesto koruzne moke se more nabaviti tudi krompirjeva ali riževa moka.

V posebno ozira vrednih primerih more politično okrajno oblastvo od slučaja do slučaja dovoliti izjeme predpisov sprednjih odstavkov.

Predpis drugega odstavka se ne uporablja za moko, ki jo oddajajo mlini.

§ 8.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

V zmislu tega ukaza proizvajane zmesi moke se smejo prodajati tako v vrečah, kakor tudi v drugačnem zaprtem omotu samo z navedbo odstotnega postavka zmesi.

§ 9.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

Za kontrolo o tem, da se izpolnjujejo spredaj stoječi zaokazi, se morejo ukreniti posebne naredbe: zlasti se naroči pisanje in predlaganje seznamkov o prejetem in izdanem blagu.

Ministrski ukaz z dne 9. junija 1915. l., drž. zak. št. 155:

V primerih, omenjenih v drugem odstavku § 7., mora politično deželno oblastvo v hkratu s podeljenim izjemnim dovoljenjem z nadaljnimi nadzornimi naredbami tako nasproti mlinom, kakor tudi nasproti obrtniškim podelovalcem in prodajalcem na drobno skrbeti za to, da izpolnjujejo ti izjemni predpisi.

§ 10.

Ministrski ukaz dne 2. aprila 1915. l., drž. zak. št. 92:

Ta ukaz se ne nanaša na dobave za vojaško upravo.

§ 10. a.

Ministrski ukaz z dne 2. aprila 1915. l., drž. zak. št. 92:

Ta ukaz se uporablja tudi izdelovanje tiste moke, ki jo dajo delati pridelovalci žita za namene svoje domače potrebe iz svojega žita tako, da se jim melje za plačilo.

Iz važnih gospodarskih razlogov se lahko pooblasti politično deželno oblastvo dovoljevati izjeme od predpisa sprednjega odstavka.

Politično deželno oblastvo more, oziraje se na posebne krajevne razmere, določiti najvišjo izmero plačila, ki ga smejo zahtevati mlinci kakor meljarino za to, da se izmelje žito, ki so ga prinesli pridelovalci žita.

§ 11.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324.

Trgovinskemu ministrstvu je pridržano dovoljevati izjeme od določil tega ukaza glede tega, kako se spravlja v promet nemešana moka, uvažana iz carinskega inozemstva.

§ 12.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

Prestopke tega ukaza in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, kaznujejo, ako se ne kaznujejo kazenskosodno, politična oblastva prve stopnje z denarnimi kaznimi do 5000 K ali z zaporom do šest mesecev.

Ako stori prestopnik obrtnik, se lahko razen tega odredi, da se mu odtegne obrtna pravica, ako so dani pogoji § 133. b. odstavka 1. lit. a) obrtnega reda.

§ 13.

Ministrski ukaz z dne 28. novembra 1914. l., drž. zak. št. 324:

Ta ukaz dobi moč dne 7. decembra 1914. l., toda zaloge moke, ki so ta dan v trgovini, se smejo prodajati do vstega 15. decembra 1914. l.

Žitne cene v Avstriji. Korespondenčni urad poroča dne 13. julija: Današnji državni zakonik in uradna „Wiener Zeitung“ prinašata naredbo, ki določa cene žita pri prevzetju.

Cene imajo veljati do žetve l. 1916 in znašajo: za pšenico ali ajdo 34 K, za rž 28 K, za ječmen za varjenje 28 K, za ječmen za krmo 26 K, za oves 26 K. Cene semenskega žita bo določila posebna naredba.

Če se bo pšenica prevzela pred 16. septembrom 1915, rž pred 16. avgustom 1915 in oves pred 1. oktobrom 1915, se bo dalo še posebno doklado, ki znaša za meterski stot:

1. pri pšenici v času do 31. julija 1915 4 K, v času do 15. avgusta 1915 3 K, do 31. avgusta 1915 2 K, do 15. septembra 1915 1 K;

2. pri rži v času do 31. julija 1915 2 K, do 15. avgusta 1915 1 K.

3. pri ovsu v času do 15. septembra 1915 1 krono.

Cena se razume od nakladalne postaje. Naredba stopi takoj v veljavo. Z dokladami preko cene pri prevzetju se hoče spodbuditi kmetovalce k nagledni mlačvi.

Pri posvetovanju ravnokar objavljenih žitnih cen se je tudi zelo natanko preračunavalo cene moke, vendar pa se njihovih števil ne more še smatrati za končno veljavne. Vendar pa se javnost lahko pomiri, da se bo cena za konsum širokih ljudskih plasti posebno važnih, zlasti za izdelovanje kruha služočih vrst moke znatno znižala. Proti morebitnim poizkusom prekoračenja teh cen, kar se je žal zadnji čas često dogajalo, se bo nastopilo z največjo strogostjo.

Glede bodoče kakovosti moke je že sedaj gotovo, da se bo v nekaj tednih ustavilo primešavanje nadomestnih mok in pride v promet samo nezmešana fina moka.

Na nakladalni postaji bodo tedaj znašale avstrijske cene s prikladami:

Pri pšenici do 31. jul. 38 K, do 15. avg. 37 K, do 31. avgusta 36 K, do 15. septembra 35 K, od 16. septembra pa do nove žetve 1916 34 K. — (Ob začetku vojne je bila cena pšenici za meterski stot 26 do 28 K.)

Pri rži do 31. avgusta 30 K, do 15. avgusta 29 K, od tedaj do prihodnje žetve 28 K; za ječmen se ne bo dovoljevalo doklad ali nagrad za pospešeno mlatev, pač pa bo 15. septembra padla cena ovsa za 1 K od 27 na 26 K.

Ogrska pšenica je dosti dražja; v času od 22. julija do 31. julija bo cena 39.50 K, do 10. avgusta 38.50 K, do 21. avgusta 37.50 K, po 21. avgustu 36.50 K.

Osebnost. Glede na izredno važnost deželne kulture v sedanjih časih in nakopičenje dela se je deželni odbor sporazumil s c. kr. kmetijsko družbo, da stopi tajnik Kmetijske družbe v deželno službo, zajedno pa vodi še nadalje tajništvo Kmetijske družbe. Tajnik kmetijske družbe ces. svetnik ravnatelj Gustav Pirc je to nalogo sprejel in deželni odbor mu je podelil naslov deželno-kulturnega nadzornika.

Podražitev sladkorja. Med najvažnejše vsakdanje potrebščine spada sladkor, katerega cene se je bila tekom vojske znatno povišala. Sedaj je izšla posebna naredba trgovinskega ministrstva, ki skuša po dolgotrajnih poganjanjih rešiti sladkorno vprašanje. Državna oblast je posegla v to zadevo, da bi sladkorne cene držala v določenih mejah in da bi zagotovila zadostno izdelavo sladkorja in preskrbo prebivalstva s tem živilom. Pred vsem

določa vladina naredba cene surovemu in očiščenemu (rafiniranemu) sladkorju. Nove cene so napram sedanjim znatno višje in bodo veljale do konca nove kampanje (do konca avgusta 1916). Surovi sladkor bo stal 33, očiščeni pa 88 $\frac{1}{2}$ kron za 100 kg, toda v tovarnah. Najvišje cene v trgovini na debelo in na drobno bodo določevale posamezne politične deželne oblasti. Sladkor v kockah bo stal na Dunaju na drobno približno 1 K 5 vinarjev. Po dogovoru, sklenjenem meseca februarja med vlado in sladkornimi tovarnami, je bila surovemu sladkorju določena cena 25 K, očiščenemu pa 79 kron. Državno določene sedanje cene so torej za surovi sladkor višje za 8 kron, za očiščeni pa za 9-50 K višje nego doslej. Temu primerno se bo povišala cena v trgovini na drobno za približno 10 vinarjev pri kilogramu. Vsako zvišanje cen kakega neobhodno potrebnega predmeta občuti občinstvo trdo, posebno v časih, ko gredo cene vsem živlom neprestano kvišku. Ravno pri sladkorju se je moglo pričakovati, da se bodo cene razvijale drugače, ker je tega blaga dosti na razpolago, ker odpade skoro ves izvoz.

Poleg teh določb obsega vladina nadredba še nadaljno, važno odredbo, da se namreč vse sladkorne zaloge sedanje in bodoče, denejo pod zaporo. Lastnik ne bo mogel z blagom več svobodno razpolagati; ta pravica preide na posebno centralo, nad katero bo imel nadzorstvo državni komisar. Tovarne se bodo morale ravnati po navodilih centrale, ki bo uravnavala izdelavo novega blaga in njega prodajo. Sladkorni kartel je takorekoč podržavljen.

Vojno posojilo. Do 5. julija se je zaključilo podpisovanje drugega vojnega posojila. Kakor poroča poštna hranilnica, ki je vodila subskripcijo, podpisalo se je po prijavih, ki so bile došle do tega dne, vsega skupaj 2630 milijonov kron. Od 6. julija naprej se sprejemajo nadaljne prijave le še izjemoma in je dotične prijave pošiljati direktno poštohranilničnemu uradu na Dunaju. Na Ogrskem se je podpisalo vojnega posojila 1120 milijonov kron, torej v obeh državnih polovicah skupaj 3750 milijonov kron. Prvo vojno posojilo je znašalo 3305 milijonov. Obe državni polovici sta torej podpisali vsega skupaj 7055 milijonov kron vojnega posojila.

Ogrska žitna letina. Iz Budimpešte se poroča, da ogrsko poljedelsko ministrstvo v svojem poročilu 8. t. m. ceni letošnjo ogrsko letino v milijonih meterskih stotov: pšenica 46.0 (28.64), rž 12.9 (10.77), ječmen 13.55 (14.21), oves 12.46 (12.56). Številke v oklepajih pomenjajo lansko letino. Koruza skoro povsod dobro kaže in obeta

srednje dobro, ravnotako tudi krompir. Znatno se je zboljšala sladkorna pesa. Dež v zadnjih junjskih dneh je vse setve zboljšal.

Dočim najnovejša borzna poročila brzojavljajo po monarhiji, da se ogrska letina boljša, zlasti pri pšenici in rži in da je žetev vsled vladne skrbi in pomoči v dobrem teku, pa je ministrski predsednik grof Ttsza ogrskim mestom na njihove želje glede živil za mesta odgovoril to-le:

„Vlada najvišjih cen za žito ne more še bolj znižati, ker jesenska setev bo povprečno dala k večjemu srednjo, spomladanska setev pa slabo letino. Poleg tega pa grozi žetvi še nevarnost, ker manjka delavcev in vprežne živine. V interesu konsumentov bo vlada tudi obstala pri tem, da dobi meščan na mesec 10 kg (330 gr na dan). Za druga živila vlada noče določiti najvišjih cen, pač pa jih bo odobrila, če jih bodo določile krajevne oblasti.“

Ogrska vojnižitna družba je predrugučila svojo organizacijo. Sklenilo se je, da se bo nakup žita za družbo izročilo žitnim tvrdkam. Vsaka zanesljiva in denarno močna žitna tvrdka se lahko oglasi za ta posel. Majhne žitne trgovce na deželi pa se lahko pooblasti, da v svojem okolišu kupijo od malih kmetov po en vagon žita, katero pa smejo prodati samo družbi ali pa komisionarjem. Tudi z mlini se bodo sklenili primerni dogovori. Tako je prišla v velik in lep načrt smotrene preskrbe velika luknja. Prvotno se je imela dežela razdeliti na več večjih okrajev. Vso letino bi imel pokupiti sindikat bank in zasebnih tvrdk in na ta način so hoteli odpraviti škodljive prekupee. Sedaj pa bo žitna trgovina ravno taka kakor prej: špekulaciji je zopet odprta pot k starim običajem in „kšeftom“. Kaj takega ni bilo pričakovati.

Nove določbe glede žganja. Že dvajset let se misli na monopol na žganje. Po vojski ga menda res dobimo. Vlada je sedaj s cesarsko naredbo prepovedala ustanavljanje novih žgalnic. Razumljivo je, da bi se vsled nameravanega monopola začelo ustanavljati obilo novih žgalnic z edinim namenom, da bi jih vlada svojčas drago odkupila. Zato ta vladna prepoved. Pridržala pa si je pravico izjemoma le dovoliti ustanovitev novih žgalnic, če bi obstoječe žgalnice hotele izrabljati to zaporo. Vlada sme sedaj tudi odločiti maksimalne cene za žganje in je res določila, da ostanejo sedanje cene celo leto v veljavi. Obenem je tudi znižala ceno denaturiranemu žganju za deset kron. V Avstriji izdelujejo žganje kmetje kot postransko obrt in fabrike. Kričških žgalnic imamo nekaj nad 1500, fabrik pa okoli 50. Ker so kmetijske žgalnice le

postranska obrt in delajo z večjimi stroški, zato jih je bilo tudi milejše obdavčiti. Prejšnji zakon o žganju jim je dovoljeval bonifikacije v zneskih 6, 8 in 19 kron pri kontigentiranem žganju, izven kontigenta pa 2, 4 in 6 K. Ker nudi nova vladna odredba posebno varstvo kmetijskim žgalnicam, za to po vladni izjavi ne potrebujejo več tako visokih bonifikacij in zato jih je vlada znižala za 2 K. Avstrijski kontigent žganja znaša 987.000 hl na leto. Do sedaj je znašal v Avstriji davek na žganje v kontigentu 140 K, izven kontigenta pa 160 K. Ogrska vlada je že dne 1. septembra 1914 določila višje cene žganju, pri katerih je sama udeležena s 40 v pri litru. V Bosni se je zvišala doklada za 50 v. Sedaj je pa tudi naša vlada zvišala oboji davek za 20 v pri litru in tako bo v bodoče davek na žganje znašal 160 in 180 K ter bo še zmeraj nižji proti ogrskemu za 20, proti bosanskemu za 30 v pri litru alkohola. Teh novih 20 v pri litru pa vlada ne bo delila z deželami, ampak jih sama vzame in upa dobiti iz njih 12 milijonov novih dohodkov.

Važna razsodba najvišjega sodišča glede draženja cen. Vrhovno sodišče je izreklo, da je zločinski namen pri draženju cen podan že s tem, če prodajalec zahteva cene, ki so v primeri z proizvodnimi sredstvi očitno previsoke. Vseeno je, če je kupec zadovoljen z zahtevano ceno, kajti v tem oziru se ne gre za varstvo posameznega kupca, ampak za varstvo splošnih interesov. Javnost bo to razsodbo pozdravila, ker vsakdo kdor izrablja stisko ljudstva, zasluži strogo kazen. Želeti pa je, da si državni pravdnik za predmet svoje obtožbe ne izbere samo kmetov in malih trgovcev, ampak tudi razne veletrgovce, ki so pravi umetniki v izrabljanju ljudske stiske.

Dopolnilne odredbe k šesti moratorijski odredbi. Vsled vojske z Italijo se je bojišče razširilo in vsled tega je bilo potrebno šesto moratorijsko odredbo z dne 25. maja 1915 dopolniti s posebnimi določili za južne dežele in sicer za Dalmacijo, Primorsko in za okoliš okrožnih sodnij v Roveretu in Tridentu na Tirolskem.

Ta dopolnilna določila so bila izdana z naredbo celokupnega ministrstva z dne 28. junija 1915, drž. zak. št. 184. Akeijske banke z manj nego en milijon kron osnovne glavnice, dalje hranilnice in kreditne zadrage, ki imajo svoj sedež v navedenih pokrajinah, so dolžne izplačevati vloge v tekočem računu, vloge na hranilno knjižico ali vloge proti blagajničnim listom v onih mejah, ki so bile določene za Galicijo in Bukovino z naredbo celo-

kupnega ministrstva z dnem 25. maja 1915 drž. zak. št. 139. V tej naredbi, ki velja torej tudi za označene naše južne pokrajine, je določeno, da se moratorij vseh doslej odloženih terjatev vzdrži še za nadaljne štiri mesece v vsem obsegu.

Ker se je pokazalo, da so v teh pokrajinah dostikrat onemogočena meničnoppravna dejanja, in ker imetniku menic (čekov) povzroča velike težave dobiti potrdilo o zapreki višje sile, je v naredbi določeno, da se domneva, da je v slučaju izostalega meničnoppravnega dejanja, ki bi se bilo imelo izvršiti po 21. maju 1915, to dejanje izostalo vsled višje sile.

Banke, hranilnice, ostali kreditni zavodi in zavarovalnice so svoje opravilnice večinoma preložile v ozadje in torej na svojem sedežu dostikrat ne razpolagajo s potrebnimi sredstvi, da bi mogle ondi poravnati svoje obveznosti. Ker je poleg tega denarni promet mogoč le v omejenem obsegu, se tem zavodom dovoljuje izpolniti svoje obveznosti na kraju, kamor so prenesle svoje blagajniško poslovanje.

V posebno neugodnem položaju se nahajajo mali trgovci in mali obrtniki v Trstu. Ker je trgovsko življenje ondi zelo odvisno od pomorskega prometa, ki je sedaj ustavljen, pripadniki teh stanov po izjavi trgovske in obrtne zbornice v Trstu ne morejo na noben način zadostiti svojim obveznostim. Po dodatku k moratorijski odredbi bo za Trst zadostovalo, če dolžnik dokaže, da je mali trgovec ali mali obrtnik, nakar mu sodišče dovoli odlog zasebnopravnih denarnih terjatev, ki so bile nastale pred 21. majem 1915 in ne spadajo med terjatve, ki so iz moratorija načeloma izvzete.

Za terjatve zadnje vrste veljajo splošna določila moratorija. Toda ta določila so se v prid pokrajinam, ki so od vojske neposredno prizadete, izpremenila tako, da se dopušča sodniški odlog za terjatve vseh vrst ne samo ondi, kjer je okrajna sodnija začasno ustavila svoje delo, ampak tudi v pokrajinah, kjer je okrajna sodnija preložila svoj sedež ali kjer je vsled oblastvenih odredb znaten del prebivalstva moral zapustiti svoja bivališča.

Iz vojnega žitnega prometnega zavoda. Pred kratkim se je vršila na Dunaju pri „Vojnem žitnem prometnem zavodu“ seja prisedniškega sveta. Govorilo in sklepalo se je o svojčas že objavljenih predlogih o ureditvi prometa in porabe letošnje žitne letine. Glede mlinov se je sklenilo, da se bo enakomerno upoštevalo velike in srednje mline; majhni mlinarji pa bodo mleli samo tisto žito, kar

ga bo kmet doma porabil. Vlada pripravlja posebno naredbo o otrobih. Komerčni svetnik Povše je poročal o sklepih žetvenega komiteja, ki so upoštevani v znani cesarski naredbi in pa v novi organizaciji vojnižitnega zavoda. Njegovi predlogi so se sprejeli. Sprejet je bil tudi predlog, da vlada v najkrajšem času razruši pogodbo med tovarnami neočiščenega in očiščenega sladkorja in špiritnim kartelom. Sladkorne tovarne so morale dosedaj vsako leto dajati gotovo množino melase špiritnemu kartelu. Letos pa naj se melasa porabi za krmo, ne pa za špirit. Komite za zavodova pravila je predlagal, da se za vsako večje mesto in okrajno glavarstvo ustanovi posebna aprovizačna organizacija, ki bo sistematično dovajala moko konsumu. Vladni zastopnik je izjavil, da vlada ne misli pri cenah moke na kak vladni pribitek pri dobičku. Zavod se bo posluževal vseh dosedanjih trgovcev z žitom in moko in ravno tako vseh onih mlinarjev, ki ne bodo mleli samo za domačo potrebo kmeta.

Podaljšanje izravnalega postopanja. „Wiener Zeitung“ je dne 1. julija 1915 prinesla naredbo justičnega ministra, ki določa, da se v natančneje označenih krajih sodno poravnalno postopanje nadaljuje, če tudi vsled vojnih dogodkov postopanja najbrže ne bo mogoče pravilno končati. V takih slučajih se ima izravnalno postopanje končati šele 90 dni po odstranjeni oviri, najkasneje pa 90 dni po sklepu miru, če se dotedaj še ni sprejela poravnava.

Dunajska stanarinska posojilnica. Vsled vojne so prišli mnogi hišni posestniki na Dunaju v precejšnje stisko. Davke, hipotečne obresti, annuite in razne doklade morajo točno plačevati, dočim so dohodki iz starine postali zelo nezanesljivi. Zato so si ustanovili posebno stanarinsko posojilnico kot občekoristen zavod, kateri je vlada priznala razne pristojbinske ugodnosti, zlasti ob zemljeknjižnih vpisih. Podjetje podpirajo tudi dunajska občina, razne hranilnice in tudi avstro-ogrska banka.

Denar za ujetnike. Za ujetniška taborišča v Avstriji se je vpeljal poseben papirnati denar, ki pa ima veljavo samo za ujetniška taborišča. Ujetnikom se ves drug denar, ki ga posedujejo, zamenja v ujetniške bankovce, kateri nosijo napis „ujetniško taborišče“. Tudi kovani denar iz medine, namenjen za ujetnike, se bo izdal.

Podpore iz melioračnega zaklada. C. kr. kor. urad poroča: „Wiener Zeitung“ objavi 10. t. m. cesarsko odredbo, ki določa za proračunsko leto 1914/15, katere podpore se izplačajo iz državnih melioracijskih zakladov. Odredba pooblašča vlado, da sme

iz melioracijskih zakladov poravnati nujno potrebne izdatke. Potrebščina je proračunana z 11,458.510 K 16 vin. Zaklad je poleg tega še obremenjen z zneskom 11,781.397 K 37 v. za take stvari, ki so se proračunavale že v prejšnjih proračunih do vračunši prvega polletja 1914, pa se do konca navedenega polletja niso izvedle.

Izvoz iz Amerike. Rotterdam. Iz Washingtona se poroča: Uradni trgovinski urad objavlja poročilo o izvozu iz Amerike v zadnjih desetih mesecih. Uvodoma izvaja poročilo, da se je izvoz raznih fabrikatov izvzeši živil, izdatno znižal, če se primerja s lanskim letom in je znašal le okroglo 1000 milijonov dolarjev. Normalna prodaja fabrikatov je bila miru večja, kakor sedanjih razmerah. Iz tega razloga in ker se je znižal izvoz surovin, se je dosegel povišek v vsem izvozu le po živilih. Zanimiva je točka, da so izvozili na bojišča v Evropi ameriških konj v vrednosti 48 milijonov dolarjev in mul skoraj za 10 milijonov dolarjev. Izvoz se je povišal samo v Evropo in sicer za 28 mil. dolarjev, za vse druge zemeljske dele je izvoz iz Združenih držav znatno padel. V Francijo se je v 10 obratnih mesecih izvozilo več blaga za 133 milijonov, na Angleško za 204 in v Italijo za 74 milijonov dolarjev. Izvoz v Nemčijo je padel za 270, v Avstrijo za 185 milijonov, v Belgijo za 34 milijonov dolarjev; vsled česar se je povišal izvoz za 22 milijonov dolarjev, kar pa zopet odpade, ker je padel izvoz v druge zemeljske dele.

Ruska zunanja trgovina. Po raznih poročilih, ki so na razpolago, je ruska zunanja trgovina morala silno nazadovati, kar je povzročilo prav nevarno gospodarsko krizo. V prvem četrtletju letošnjega leta je ruska trgovina padla v takem obsegu, da se imenuje lahko katastrofalen. Uvoz premoga, katerega je v Rusiji prav malo na razpolago, je padel od 83·29 na 1·45 milijonov pudov, uvoz koksa od 11 milijonov na 56.000 pudov, uvoz železa in jekla od 1·69 na 0·45 milijonov pudov, uvoz poljedelskih strojev od 1·48 milijonov na 3.000 pudov, (1 pud = 16·38 kg). Vzrok temu nazadovanju je zaprtje dovoznih potov. Potrebščina je navezana popolnoma na lastno produkcijo, ki pa nikakor ne zadostuje, osobito ker so važne premogove pokrajine na Poljskem zasedene po avstrijskih in nemških četah. Ravnotako, ali pa še bolj kakor uvoz trpi izvoz. Jaje n. pr. se je izvozilo 56 milijonov napram 385 milijonom v prejšnjem letu, surovega masla 136 napram 613 milijonov pudov, petroleja 41.000 pudov napram 9 milijonov pudov. Izvoz lesa, ki je jako važen, je prenehal

popolnoma. Vsled teh in drugih razmer je padla vrednost rublja za 38 odstotkov. Neprestano nazadovanje ruske valute bo vzbudilo strah posebno na Francoskem, kajti Francozi imajo na Ruskem razposojenih do 20 milijard frankov.

Monopol za električno silo. Na Nemškem se čimdalje bolj zavzemajo, da se proizvodjanje električne sile monopolizira. Na Saksonskem je zveza občinskih elektraren sklenila že pred začetkom vojske, da se s sodelovanjem vlade napravita dve centrali s stroški 50 do 60 milijonov mark na javnopravni podlagi in da se v ta namen nakupijo obširna premogova polja. Vojska ni ustavila predel za ustanovitev tega občinsko-državnega monopola. Razvoj časa zahteva velikih central, ki morejo cele dežele ali province oskrbovati z elektriko. Samo v takih velikih centralah se more električna sila proizvajati poceni, kar je pogoj za nadaljni razvoj električne uporabe. Le za take ogromne naprave se izplača, da se napravijo dolinske zapore, da se regulirajo reke ali da se nakupijo veliki premogovniki; le velike centrale morejo oskrbovati z elektriko vsa mesta in vasi obsežnejšega okoliša. Od central, kar jih obstoji sedaj, so največje že v javni lasti, večina drugih so mešani obrati, pri katerih so večinoma najbolj udeležene mestne občine.

Koliko vina se pridela na svetu. Znani profesor Marescalchi, predsednik zadruga zedinjenih laških vinogradnikov, je na podlagi srednje pridelave v zadnjih letih izračunal, da se pridelava na celim svetu okoli 138 mil. hl vina in sicer od l. 1909 naprej vsakoletno za 25 milijonov hl več. V Evropi se pridelava največ, potem v Ameriki in Afriki. V Aziji, kjer je po svetem pismu domovina trte, se pridelava komaj pol mil. hl vina. Posamezne azijske dežele so sicer gosto obdelane s trto, a kljub temu je produkcija vina majhna, ker v teh krajih grozdje rajše sušijo, kakor da bi producirali iz njega vino oziroma alkoholne pijače. Seveda se ne sme pozabiti, da so tamkajšnji vinogradniki večinoma mohamedanci, katerim je po njihovi veri prepovedano piti vino. V evropskih državah se pridelava vina: na Francoskem 60 milijonov hl, v Italiji 58, na Španskem 16, na Portugalskem 7, na Ogrskem 6, v Avstriji 4, na Ruskem 3 in pol, v Nemčiji 2 in pol, v Balkanskih državah okoli 4 milijone hl. Razmeroma veliko se producira na otokih Ciper in Malta in sicer okoli pol milijona hl. V Afriki se pridelava največ vina v Alžiru in sicer 8 milijonov hl. Izmed američanskih držav je na prvem mestu republika Čile, kjer se producira 7 milijonov hl, dočim v Argentiniji samo 4 in v Zedinjenih državah le 2 milijona hl.

Zunanja trgovina Avstro-Ogrske. Trgovinsko ministrstvo objavlja podatke o celokupnem prometu zunanje trgovine z državami iz katerih smo leta 1913 izvažali in v katere smo uvažali. Statistika je urejena po posameznih postavkah statističnega blagovnega seznama in se v njej primerjajo podatki prejšnjih let (od l. 1909 do 1912). Celokupni uvoz je leta 1913 znašal 3508·7 milijonov kron, to je za 161·2 milijona manj kakor leta 1912; izvoz je znašal 2987·5 milijonov kron in je presegal izvoz prejšnjega leta za 60·8 milijonov kron. Po najvažnejših uvoznih in izvoznih deželah je promet sledeče razdeljen:

	Uvoz		Izvoz	
	1913	v primeri z l. 1912	1913	v primeri z l. 1912
	milijonov kron			
Belgija	42·4	— 14·6	27·7	+ 0·9
Bolgarija	11·0	— 4·9	38·6	— 13·0
Nemčija	1396·8	— 44·7	1142·7	+ 1·6
Francija	116·6	— 7·7	86·2	— 1·9
Grška	21·4	— 0·9	35·2	+ 10·4
Anglija	226·4	— 29·5	277·2	+ 10·3
Italija	170·9	+ 7·6	226·2	— 22·3
Nizozemska	28·4	+ 2·5	35·6	+ 5·2
Romunija	95·7	— 6·8	128·0	— 17·0
Rusija	205·5	— 26·4	116·4	+ 16·4
Švica	105·1	— 15·4	167·1	— 9·7
Srbija	22·7	— 18·1	55·5	+ 9·3
Turčija	67·7	— 5·6	160·5	+ 19·7
Angleška Indija	256·1	+ 32·3	102·1	+ 31·8
Kina	13·6	— 5·5	9·4	+ 3·3
Nizozemska Indija	27·4	— 11·4	4·2	+ 0·2
Egipt	35·5	— 1·0	38·8	+ 2·7
Angleške posesti v Afriki	20·6	— 6·1	2·2	—
Argentinijska	48·7	+ 1·4	24·7	+ 0·8
Brazilija	68·7	— 11·5	13·2	— 2·2
Čile	23·3	+ 0·9	5·3	— 0·4
Združene drž. Amerike	323·8	— 25·6	75·3	+ 8·0
Druge države	183·3	+ 29·8	215·4	+ 6·7

Uporaba beguncev pri kmetijskem delu.

Poljedelsko ministrstvo je izdalo ponovno okrožnico na vse kmetijske glavne korporacije z izjemo Galicije, Bukovine in Dalmacije, kjer se povdarja kolike važnosti bi bilo, da se uporabijo begunci obdelovanju polja; dalje se v njej razmotrivajo natančnejši pogoji, pod katerimi se bi begunci sprejeli in uporabili. Iz poročil, ki prihajajo ministrstvu o številu beguncev, ki se uporabljajo pri poljedelstvu, je razvidno, da se jih do sedaj ni uporabljalo v oni meri, kakor bi bilo pričakovati, z ozirom na veliko pomanjkanje delovnih moči. Kmetijske glavne korporacije se vsled tega ponovno vabijo podpirati to akcijo v kmetijskih krogih in skrbeti, da se kolikor mogoče objavi. Pri tem treba opozoriti interese, da izraz „begunci“ ne sme zapeljati v napačno mnenje, da gre tu za vsakovrstne osebe,

ki so bežali iz Galicije med vojsko. Delovne moči, ki tu pridejo v poštev so v kmetijstvu izvežbane in so bile pred vojsko zaposlene v Nemčiji, na Danskem, Švedskem in v Notranji Avstriji, v jeseni se pa niso mogli vrniti v domovino in so jih nastanili v izseljeniških taborih. V novejšem času imamo tudi begunce iz Istre in Goriške, ki so vaveni poljskemu delu, kakor se izvršuje pri nas.

Razne objave.

Za goriške begunce.

Deželni odbor kranjski se obrača do raznih županstev na Kranjskem s sledečim pozivom;

Županstvu je znano, da je moralo prebivalstvo iz nekaterih krajev na Goriškem, ki so po vojni ogroženi, zapustiti svoj dom in se drugam preseliti.

Za ono prebivalstvo, ki se ni moglo preseliti na lastne stroške, je država oskrbela stanovišča. Mnogo rodbin iz Goriške pa si hoče samo pomagati ter se začasno naseliti na Kranjskem. Seveda so med temi rodbinami tudi take, ki pripadajo revnejšim slojem.

V Ljubljani se je ustanovila „Posredovalnica za goriške begunce“ pri Zadružni zvezi, ki si je med drugim stavila nalogo, da pozve, kje da bi se goriški begunci na Kranjskem lahko nastanili.

Deželni odbor poznajoč žalostni položaj teh beguncev se obrača do županstva s pozivom, naj gre gori omenjeni posredovalnici na roke in ji neposredno sporoči, če je v tamošnji občini dobiti stanovanje za begunce, kje, za koliko oseb in pod katerimi pogoji glede najemnine.

Tudi naj županstvo sporoči omenjeni posredovalnici, če imajo razpoložljiva stanovanja dovolj opravne (postelje, mize, omare, perilo itd.) in če bi prehrana v dotičnem kraju ne delala težav.

Deželni odbor se nadeja, da bo prebivalstvo na Kranjskem, ki je že tolikrat v nesrečah in bedah pokazalo svoje blago sree, zlasti tudi rojake iz Goriške z odprtimi rokami pod streho sprejelo in da bo vpoštevaje njih sedanjo žalostno usodo zahtevalo povsod in za vse kar najnižje cene.

Od deželnega odbora kranjskega,

V Ljubljani, dne 5. julija 1915.

Opomba: Tudi naše zadruge se prosijo, da gredo „Posredovalnici za goriške begunce“ na roko s pojasnili glede stanovanj, dela itd.

Št. 18.918.

Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko

z dne 26. julija 1915, št. 18.918,

o cenah, ki se jih je držati pri trgovanju s klavno živino in s klavnimi prešiči.

Da se zabrani privijanje cen in varuje prebivalstvo škodljivih posledic le-tega, zaukazuje deželna vlada z veljavnostjo za celo kranjsko deželo, da se pri trgovanju s klavno živino in s klavnimi prešiči ne smejo prekoračiti naslednje cene, in sicer:

- a) pri volih
za 1 kg žive teže K 2.—,
- b) pri kravah in bikih,
za 1 kg žive teže „ 1.80,
- c) pri teletih
za 1 kg žive teže „ 2.—,
- d) pri prešičih pršutnikih
za 1 kg žive teže „ 1.80,
- e) pri pitanih prešičih
za 1 kg žive teže „ 2.—.

Prekoračenje teh cen se kaznuje v kolikor ni vporabiti strožja določila §§ 7—9 cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914. l., drž. zak. št. 194, po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857. l., drž. zak. št. 198, z denarno kaznijo od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Ta odredba dobi moč tistega dne, ko se razglasi.

V Ljubljani, dne 26. julija 1915.

Razglas.

Podpisana zadruga razglašča v smislu § 36. svojih pravil, da bode obrestovala hranilne vloge pričenši s 15. avgustom 1915

dosedanje po 4¹/₂%

nove po 4¹/₄%

Obenem se pristavlja, da je vlagateljem na prosto voljo dano, v primernem roku, kateri pa mora prej poteči nego stopi ta izprememba v veljavo, svojo vloge dvigniti.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi,

registr. zadruga z neom. zavezo

Andrej Lavrič,
načelnik.

Anton Uršič,
odbornik.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v v Žalcu,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 1. avgusta 1915, ob 4. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Podnanoške mlekarke in sirarske zadruga v Hruševji,

registrovane zadruga z neomejenim poroštvom.

ki se bo vršil v dne 1. avgusta 1915 ob 4. uri popoldne v prostorih gospoda blagajnika Peter Del Linza v Hruševji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Dragi,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 1. avgusta 1915 ob 3. uri popoldne v župnišču v Dragi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Krki,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 18. julija 1915 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo pol ure kasneje vršil drug občni zbor v smislu § 30 pravil.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Toplicah,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 25. julija 1915 ob pol 8. uri zjutraj v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem sporedu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Rupertu,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 1. avgusta 1915 ob 8. uri dopoldne v prostorih mlekarne.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje in zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu ob istem času, in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Hrenovcih,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 8. avgusta 1915. ob 4. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1914.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Bilanca
Hranilnice in posojilnice za
blejski kot na Bledu,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	429.343-29
Tekoči račun z Zvezo	72.620-—
Inventar premični	200-54
Zaostale obresti posojil	7.335-59
Delež pri „Zadružni Zvezi“	1.000-—
Stalna vloga	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1914	2.461-84
Skupaj	513.961 31
Pasiva.	K
Deleži	564-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	492.076-48
Predplačane obresti posojil	226-57
Rezervni sklad	20.869-09
Čisti dobiček	225-23
Skupaj	513.961 31
Denarni promet	242.234-14
Stanje članov začetkom l. 1914	282
Pristopilo	10
Odstopilo	10
Stanje koncem l. 1914	282

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Žužemberku,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	699.258-04
Posojila tekočega računa	8.033-13
Naložen denar	39.000-93
Inventar nepremični	42.412-29
Inventar premični	1.296-13
Zaostale obresti posojil	30.971-49
Vrednosti upravnih	685-17
Račun umetnih gnojil	2.372-44
Neplačani prehodni	1.644-42
Gotovina 31. decembra 1914	11.112-86
Skupaj	836.786-90
Pasiva.	K
Deleži	1.046-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	799.832-83
Vloge tekočega računa	3.607-55
Predplačane obresti posojil	2.022-54
Dolg na rentnini in neposebni pristojbinah	503-24
Račun drevesnice	2-90
Neizplačani prehodni	718-63
Rezervni sklad	27.971-06
Čisti dobiček	1.082-15
Skupaj	836.786-90
Denarni promet	750.744-78
Stanje članov začetkom leta 1914	969
Pristopilo	45
Izstopilo	5
Stanje koncem leta 1914	1009

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Metliki,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	359.787-48
Terjatve na odprodan. gozdu	9.289-—
Inventar premični	357-21
Inventar nepremični	29.761-38
Zaostale obresti posojil na odprodanem gozdu	556-81
Delež pri Zadružni zvezi	1.000-—
Delež pri „Unionu“	670-—
Delež pri „Zadr. tiskarni“	500-—
Terjatve na odprodanem zemljišču	317-—
Zaostale obresti na odprodanem zemljišču	24-68
Gotovina 31. decembra 1914	8.094-40
Skupaj	427.758-52
Pasiva.	K
Deleži	1.964-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	320.830-35
Tekoči račun z Zadr. zvezo	62.812-—
Predplačane obresti posojil	283-91
Rezervni sklad	41.381-65
Čisti dobiček	486-61
Skupaj	427.758-52
Denarni promet	467.493-50
Stanje članov začetkom leta 1914	981
Pristopilo	8
Odpadlo	7
Stanje koncem leta 1914	982

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Leskoveu pri Krškem,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	119.453-53
Tekoči račun z Zvezo	7.950-—
Inventar premični	26-51
Zaostale obresti posojil	2.815-—
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000-—
Prehodni	86-39
Gotovina 31. decembra 1914	1.140-74
Skupaj	132.472-17
Pasiva.	K
Deleži	980-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	120.756-96
Predplačane obresti posojil	299-27
Rezervni sklad	9.888-79
Čisti dobiček	547-14
Skupaj	132.472-17
Denarni promet	93.745-48
Stanje članov začetkom l. 1914	487
Pristopilo	5
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1914	490

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Bohinjski Bistrici,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	174.661-27
Tekoči račun z Zvezo	531.067-—
Inventar premični	5.798-63
Inventar nepremični	64.917-41
Zaostale obresti posojil	2.172-28
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000-—
Delnica „Union“	335-—
Gotovina 31. decembra 1914	2.360-55
Skupaj	782.312-14
Pasiva.	K
Deleži	380-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	773.817-03
Predplačane obresti posojil	155-27
Rezervni sklad	7.392-39
Čisti dobiček	567-45
Skupaj	782.312-14
Denarni promet	599.446-05
Stanje članov začetkom l. 1914	198
Pristopilo	2
Odpadlo	10
Stanje koncem l. 1914	190

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Semiču,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	212.249-78
Tekoči račun z Zvezo	387.450-—
Inventar premični	836-72
Inventar nepremični	24.745-05
Zaostale obresti posojil	6.985-98
Delež pri „Zadr. zvezi“	1.000-—
Zaostala najemina	413-25
Razne terjatve	350-—
Vojno posojilo	4.878-13
Gotovina 31. decembra 1914	9.855-99
Skupaj	648.944-90
Pasiva.	K
Deleži	792-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	646.131-15
Predplačane obresti posojil	97-98
Rezervni sklad	905-44
Čisti dobiček	1.018-33
Skupaj	648.944-90
Denarni promet	580.089-29
Stanje članov začetkom leta 1914	411
Pristopilo	8
Odpadlo	23
Stanje koncem leta 1914	396

Bilanca

Hranilnice in posojilnice na Rovih,

reg. zadruga z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	88.500-44
Tekoči račun z Zvezo	40.941-—
Zaostale obresti posojil	1.762-52
Delež pri Zadr. zvezi	1.000-—
Delež pri „Zadr. tiskarni“	1.000-—
Delež pri „Ljudski pos.“	4-—
Prehodni	594 75
	6.128 84
Gotovina 31. decembra 1914	773-50
Skupaj	140.705-05
Pasiva.	K
Deleži	578-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	136.692 69
Predplačane obresti posojil	277 55
Rezervni zaklad	2.836-74
Čisti dobiček	320 07
Skupaj	140.705-05
Denarni promet	140.613-98
Stanje članov začetkom l. 1914	285
Pristopilo	6
Odpadlo	5
Stanje koncem l. 1914	286

Bilanca

Kmečke hranilnice in posojilnice za občino Postojno,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	73.804-81
Tekoči račun z Zvezo	59.047-—
Zaostale obresti posojil	2.699 51
Inventar premični	145-89
Delež pri „Zadr. zvezi“	1.000-—
C. kr. poštna hranilnica	100-—
Vojno posojilo	2.000-—
Gotovina 31. decembra 1914	188 18
Skupaj	138.985-39
Pasiva.	K
Deleži	308-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	135.774-45
Predplačane obresti posojil	51-83
Rezervni zaklad	2.249-21
Čisti dobiček	601-90
Skupaj	138.985-39
Denarni promet	130.229-08
Stanje članov začetkom l. 1914	153
Pristopilo	4
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1914	157

Bilanca

Hranilnice in posojilnice v Preski,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	167.744-05
Tekoči račun z Zvezo	14.906-—
Zaostale obresti posojil	3.149-25
Delež pri Zadr. zvezi	1.000-—
Naložen denar	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1914	3.966-58
Skupaj	191.765 88
Pasiva.	K
Deleži	590-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	180.814-25
Predplačane obresti posojil	1.105-62
Rezervni zaklad	7.521-50
Čisti dobiček	1.734-51
Skupaj	191.765-88
Denarni promet	243.798 38
Stanje članov začetkom leta 1914	282
Pristopilo	14
Odpadlo	1
Stanje koncem leta 1914	295

Bilanca

Posojilnice in hranilnice v Črnem vrhu,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	203.755-25
Tekoči račun z zvezo	9.365-86
Inventar premični	821 02
Inventar nepremični	27.513-96
Zaostale obresti posojil	4.736-91
Vrednost tiskovin	200-—
Vrednost kolekov	60-—
Delež pri Zadr. zvezi	1.000-—
Delež pri Kmet. društvu	4-—
Terjatev na gozdih	349-—
Zaostala najemnina	536-75
Delež pri Unionu	500-—
Gotovina koncem leta 1914	7.233-72
Skupaj	256.076-47
Pasiva.	K
Deleži	388-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	242.237 94
Predplačane obresti posojil	92-68
Predplačana najemnina	91 02
Rezervni zaklad	12.557-41
Čisti dobiček	709-42
Skupaj	256.076-47
Denarni promet	250.542-26
Stanje članov začetkom leta 1914	201
Pristopilo	4
Odpadlo	11
Stanje koncem l. 1914	194

Bilanca

Posojilnice in hranilnice v Poljanah nad Škofjo Loko,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	404.016 26
Tekoči račun z Zvezo	390.463 —
Inventar premični	467-57
Inventar nepremični	19.629 40
Zaostale obresti posojil	7 975-83
Nepovrnene dav. pristojbine	588-—
Delež pri „Zadr. zvezi“	1.000-—
Tekoči račun s člani	31.547-38
Poštna hranilnica	2.253 27
Zaostale zamudne obresti	609 02
Zaostala najemnina	160-—
Gotovina 31. decembra 1914	6.170 55
Skupaj	864.880-28
Pasiva.	K
Deleži	954-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	855.011-12
Predplačane obresti posojil	710 56
Rezervni zaklad	7.408 77
Čisti dobiček	795-83
Skupaj	864.880 28
Denarni promet	637.321 03
Stanje članov začetkom l. 1914	483
Prirastlo	6
Odpadlo	12
Stanje koncem l. 1914	477

Bilanca

Okr. posojilnice v Mokronogu,

reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	170.258 83
Tekoči račun z Zvezo	52.230-—
Inventar premični	295-21
Zaostale obresti posojil	10.181 03
Delež pri „Zadr. zvezi“	1 000-—
Gotovina 31. decembra 1914	4.314 28
Skupaj	238.279-35
Pasiva.	K
Deleži	2.826-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	224.851-14
Predplačane obresti posojil	20 66
Rezervni zaklad	9.596-27
Čisti dobiček	985-28
Skupaj	238.279-35
Denarni promet	215.396-16
Stanje članov začetkom l. 1914	139
Pristopilo	10
Odpadlo	18
Stanje koncem l. 1914	131